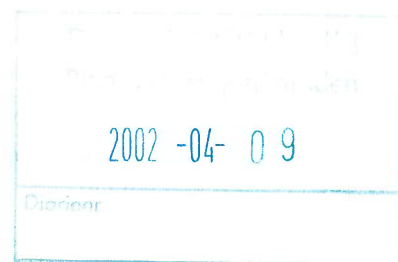

Enligt sändlista

Byggnadsminnen i Norrbotten

Under det kommande året ska länsstyrelsen i Norrbotten utarbeta en byggnadsminnespolicy, dvs en plan för arbetet med att skydda länets värdefullaste byggnader, bebyggelseområden, parker, trädgårdar och andra anläggningar. För att åstadkomma detta behöver vi er hjälp!

Byggnadsminnesförklaringar enligt Kulturminneslagen (SFS 1988:950) är statens möjlighet att skydda vårt byggda kulturarv. Var och en – privatpersoner, föreningar, kommuner m fl - har rätt att väcka fråga om byggnadsminnesförklaring. Länsstyrelsen ansvarar för att utreda frågorna och fattar också beslut. Det finns inga tydliga, för landet gemensamma, riktlinjer för vilka miljöer som kan byggnadsminnesförklaras. Det får dock inte röra sig om fasta fornlämningar, kyrkobyggnader, byggnader m m på begravningsplatser eller byggnader i statlig ägo och de ska vara ”synnerligen märkliga” ur en eller flera aspekter. En byggnads värde utgörs vanligtvis av flera beståndsdelar – byggnadshistoriskt, teknikhistoriskt, arkitekturhistoriskt, socialhistoriskt och samhällshistoriskt värde – som alla är en del av det större begreppet kulturhistoriskt värde. Något preciserat ålderskrav för ett byggnadsminne, förutom att det inte kan vara frågan om en helt ny byggnad, anges inte i lagen.

I praktiken innebär byggnadsminnesskyddet att länsstyrelsen, efter samråd med byggnadens ägare, fattar beslut om ett antal skyddsbestämmelser. Dessa omfattar vanligtvis skydd mot rivning, flyttning och förändring av byggnadens exteriör, skydd mot ingrepp i stommar och ändring av planlösningar, skydd mot ingrepp i eventuell fast inredning, krav på underhåll med traditionella material och metoder, skydd mot förändring av och ytterligare bebyggelse inom ett preciserat skyddsområde. Byggnadsminnesbeslutet innebär inte att staten övertar ansvaret för byggnadens skötsel och vård. Detta åligger även fortsättningsvis ägaren, som därför alltid bör lämna sitt samtycke till beslutet. Staten har dock möjlighet att i viss utsträckning, och om medel finns tillgängliga, kompensera ägaren för fördyrade underhållskostnader genom det s k byggnadsvårdsbidraget.

Ett byggnadsminnesbeslut kan upphävas, t ex om byggnaden förstörs eller skadas så svårt, att ett bibehållande eller iståndsättande framstår som meningslöst. Principen är dock att ett byggnadsminne ska bevaras för framtiden som ett historiskt dokument. Därmed är byggnadsminnesskyddet starkare än motsvarande skydd enligt Plan- och bygglagen.

Byggnadsminnesskyddet ska nyttjas för att bevara ett ur riksperspektiv representativt bestånd av byggnader, som på ett allsidigt sätt speglar hela vår historia och samhällsut-

veckling. Detta innebär dels att för varje byggnad som föreslås skyddas som byggnadsminne, ska en jämförelse med landet som helhet göras, dels att det regionala byggnadsminnesarbetet bör präglas av en gedigen kunskap om länets historia.

I Norrbotten arbetar kulturmiljövården sedan mitten av 1990-talet mot verksamhetsmål som formulerats i länets kulturmiljöprogram. Ett av målen är att på ett effektivt sätt säkerställa skyddet av de miljöer som utpekats i programmet, t ex genom byggnadsminnesförklaringar. Under programperioden, som sträcker sig t o m år 2006, ska en inriktning ske mot den mångfald som präglar Norrbotten; det samiska kulturarvet, den tornedalsfinska kulturen, den agrara näringens markanvändning och överlopsbyggnader samt det industriella arvet.

Norrbotten befinner sig i en unik situation. I Sverige finns för närvarande ca 1760 byggnadsminnen, vilket är i snitt drygt 80 per län. I Norrbotten har vi, av olika anledningar, endast 21 stycken (se bifogade förteckning). Till dessa kommer 12 statliga byggnadsminnen, dvs byggnader i statlig ägo för vilka regeringen fattat beslut om byggnadsminnesförklaring. Det lilla antalet skyddade byggnader kan givetvis ses som en brist, men från länsstyrelsens sida ser vi det som en tillgång. Genom ett aktivt och målmedvetet arbete kan vi nu välja att byggnadsminnesförklara byggnader och andra anläggningar som för framtida generationer kan berätta allas vår historia.

Vår avsikt med denna rundskrivning är att upprätta en lista över byggnader, bebyggelseområden, parker, trädgårdar och andra anläggningar som kan komma i fråga för byggnadsminnesförklaring. Listan ska, tillsammans med kulturmiljöprogrammets mål, befintliga inventeringar och dokumentationer samt vår nuvarande kunskap om länets historia, utgöra underlag för en policy för de kommande årens byggnadsminnesarbete.

Vår önskan är att Ni kommer med förslag på sådana miljöer, som Ni anser uppfyller lagens höga krav på kulturhistoriskt värde och därför borde byggnadsminnesförklaras. Vi ser helst att Ni motiverar de enskilda förslagen (på vilket sätt är denna miljö viktig för förståelsen av Norrbottens historia?) och att Ni inkommer med förslagen senast den 24 maj.

Era förslag kommer inte att behandlas som formella ansökningar om byggnadsminnesförklaringar, vilket beror på den komplicerade handläggning som varje byggnadsminnesärende medför.

Till sist – sprid gärna detta brev till andra som Ni tror kan ha idéer om bevarandevärda byggnader!

Lena Lagerstam
länsantikvarie

Britta Wännström
antikvarie

Bilaga:

Förteckning över byggnadsminnen i Norrbottens län

Sändlista:

Åjtte Svenskt Fjäll- och Samemuseum, Box 116, 962 23 JOKKMOKK
Arjeplogs kommun, Kulturförvaltningen, 930 90 ARJEPLOG
Arjeplogs kommun, Byggkontoret, 930 90 ARJEPLOG
Arvidsjaurs kommun, Kultur - Fritid, 933 81 ARVIDSJAUR
Arvidsjaurs kommun, Miljö- och Bygg, 933 81 ARVIDSJAUR
Bodens kommun, Kultur- och Fritidsförvaltningen, 961 86 BODEN
Bodens kommun, Miljö- och Byggförvaltningen, 961 86 BODEN
Gällivare kommun, Kulturkontoret, 982 81 GÄLLIVARE
Gällivare kommun, Miljö- och Byggkontoret, 982 81 GÄLLIVARE
Haparanda kommun, Kulturchefen, 953 85 HAPARANDA
Haparanda kommun, Kommunledningsförvaltningen, 953 85 HAPARANDA
Hägnan Museum, Prästhägnan, 954 33 GÄLLIVARE
Jokkmokks kommun, Kultur och Fritid, 962 85 JOKKMOKK
Jokkmokks kommun, Samhällsbyggaravdelningen, 962 85 JOKKMOKK
Kalix kommun, Fritids- och Kulturkontoret, 952 81 KALIX
Kalix kommun, Plan- och miljöförvaltningen, 952 81 KALIX
Kiruna kommun, Fritid och Kulturförvaltningen, 981 85 KIRUNA
Kiruna kommun, Stadsarkitektkontoret, 981 85 KIRUNA
Luleå kommun, Kulturförvaltningen, Kyrkogatan 11, 971 79 LULEÅ
Luleå kommun, Stadsbyggnadskontoret, 971 85 LULEÅ
Norrbottens hembygdsförbund, Box 266, 971 08 LULEÅ
Norrbottens museum, Box 266, 971 08 LULEÅ
Pajala kommun, Kultur & Fritid, 984 85 PAJALA
Pajala kommun, Plan- och Miljöenheten, 984 85 PAJALA

Piteå kommun, Kultur och Fritid, 941 85 PITEÅ
Piteå kommun, Miljö- och Byggkontoret, 941 85 PITEÅ
Piteå Museum, Box 145, 941 23 PITEÅ
Silvermuseet, Torget, 930 90 ARJEPLOG
Vuollerim 6000 år, Murjeksvägen 31, 960 30 VUOLLERIM
Älvsbyns kommun, Fritid och Kultur, 942 85 ÄLVSBYN
Älvsbyns kommun, Miljö- och Byggkontoret, 942 85 ÄLVSBYN
Överkalix kommun, Skola - Barnomsorg - Kultur, 956 81 ÖVERKALIX
Överkalix kommun, Tekniska kontoret, 956 81 ÖVERKALIX
Övertorneå kommun, Kultur - Fritid, 957 85 ÖVERTORNEÅ
Övertorneå kommun, Miljö- och Byggsektion, 957 85 ÖVERTORNEÅ

Överkalix forts.	Rikti-Dockas nybygge Törefors 3:3	1993-05-06 (f d statligt BM)
Övertorneå	Röda Kvarn Matarengi 11:16	1998-06-06

Befintliga statliga byggnadsminnen i Norrbotten

Kommun	Objekt	Regeringsbeslut
Boden	Boden C Stg 1093	1986-08-21
	Bodens fästning	1998-06-25
	Intendenturanläggningen, Bodens garnison	2001-05-03
	Kommendantsbyggnaden, Bodens garnison	2001-05-03
	Ballonghallen, Bodens garnison	2001-05-03
	A 8, Bodens garnison	2001-06-20
Haparanda	Haparanda stationshus Järnvägen 100:1	1986-08-21
Kalix	Malörens fyrplats Malören 1:1	1935-01-25
Kiruna	Abisko Östra Jukkasjärvi bandel 1:1	1986-08-21
	Kiruna C Jukkasjärvi bandel 1:1	1986-08-21
Luleå	Residenset Kungsfågeln 3	1935-01-25
	Rödkallens fyr och fyrvaktarbostad Rödkallen 2:1	1993-01-28

Befintliga byggnadsminnen i Norrbotten

Kommun	Objekt	Beslutsdatum
Arvidsjaur	Lappstaden Kyrkostaden 1:1	1976-06-24
	Nils Johan Larssons dalplats, Argåive, Lomträskvattnet 1:1.	2001-06-01
Boden	Laxholmens fiskeplats Edefors 3:2	1994-02-04
	Byggnader på fastigheten Vittjärv 3:60 (sommarstuga)	2001-11-30
Haparanda	Forslundsgården Vojakkala 1:1	1994-02-04
	Gamla tingshuset Rättvisan 1	1976-03-29
Jokkmokk	Bio Norden Gästgivaren 1:35	1994-02-04
	Porjus kraftstation Porjus 1:2	1986-08-21 (f d statligt BM)
Kalix	Englundsgården Stg 317 och 318	1964-01-09
Kiruna	Hjalmar Lundbohmsegården Fjällrosen 1	2001-11-30
	Kiruna stadshus Tätörten 3	2001-11-30
	Hyresfastigheten Jerusalem Bolaget 11:1	2001-11-30
Luleå	Bergströmska gården Sparven 6 och 16	1992-12-04
	Folkets Hus Katten 6	1986-03-07
	Vita Duvan Kungsfågeln 3, del av	1994-02-04 (f d statligt BM)
	Massamagasinen i Karlshäll Karlsvik 1.1	2001-11-30
Piteå	Rådhuset Stadsvapnet 1	1994-02-04
Älvsbyn	Källbacka Skogen 1	1994-02-04
Överkalix	Martingården Nybyn 4:9	1968-08-05 1976-03-29